

Урядова уповноважена з
питань гендерної політики

Науково-дослідний
інститут публічного права

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір

Міжнародна науково-практична конференція

15 червня 2023 р.

ЮРИДИКА
ВИДАВНИЦТВО

УРЯДОВА УПОВНОВАЖЕНА З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
«ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ ВИМІР»

Міжнародна науково-практична конференція
15 червня 2023 р.

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 305:34»364»(062.552)
Г34

Укладачі:
Верхотурова-Коновалова М., Козлова Ю.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Науково-дослідного інституту публічного права
(протокол № 7 від 9.06.2023 року)

Г34 Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір :
збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конфе-
ренції 15 червня 2023 р. Науково-дослідний інститут публічного
права. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 346 с.

ISBN 978-617-8263-41-6

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія організаційного комітету Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та Науково-дослідного інституту не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір», які містять дослідження із проблем.

УДК 305:34»364»(062.552)

ISBN 978-617-8263-41-6 © Урядова уповноважена з питань гендерної політики, 2023
© Науково-дослідний інститут публічного права, 2023

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	12
-----------------------------	----

РОЗДІЛ 1 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Базалук Е. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ	20
Бежевець А. ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ	23
Биндюк К., Сударенко О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРАВОВІ ОСНОВИ	28
Боброва Ю. ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ЖІНКИ: КРИЗА СТАНОВИЩА, ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ШИРОКОМАСШТАБНОЮ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	33
Бовдрич О. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ ВИМІР	37
Бондаренко І. ЗНАЧЕННЯ ОСНОВ ГЕНДЕРНОЇ ПАРАДИГМИ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЦИХ ПИТАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	42
Бондарчук Н., Зайцева Є. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	45

Валько В.

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПРИНЦИПІВ
КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ 48

Верхотурова-Коновалова М., Сеньків А.

ЄВРОПЕЙСЬКІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ
НА ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЧАС ВІЙНИ 53

Гаруст Ю.

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ
НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ 56

Гузенко О.

ОКРЕСЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ
РІВНОСТІ В ОСВІТІ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ 60

Дмитренко Ю.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 63

Думанський С.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТОСТІ
В ПРОЦЕСІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ 66

Льків Н.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ 69

Кадала В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОСВІТІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ 74

Кармаза О.

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
В ЧАСТИНІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ
НЕДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ 77

Кириченко О.

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ,
ПРИЧИН ПОЯВИ І ВИДОВОГО ПОДІЛУ ДЕВІАНТНОЇ
ПОВЕДІНКИ ОСОБИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ РІЗНОГО РОДУ
ГЕНДЕРНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 81

Басиста І.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ 291

Джафарова О., Зінченко Д.

ПРАВА ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 297

Єсімов С.

ПРО РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ОБСТАВИН, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ
ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ
ПРАВОПОРУШЕННЯ ЩОДО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ. 302

Іванова В.

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ 306

Куркова К., Ріпенко А.

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА
В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ 310

Миськів Л.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ
В ЧАСТИНІ ГЕНДЕРНОГО БАЛАНСУ 313

Орел С.

ПРИЧИНИ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ УЧАСТЬ
ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ У БОЙОВИХ ДІЯХ 315

Стеців Я.

ЗАХИСТ ПОЛОНЕНИХ ЖІНОК-КОМБАТАНТІВ
У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ 318

РОЗДІЛ 4

**МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ
СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я**

Голик М.

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЗВІЛЬНЕНИХ
З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я 323

Куркова К.

доктор юридичних наук, професор,
Науково-дослідний інститут публічного права

Ріпенко А.

доктор юридичних наук,
Науково-дослідний інститут публічного права

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Гендерно зумовлене насильство в Україні залишається поширеним явищем, адже у 90% випадків воно направлене проти жінок. Згідно з дослідженням, опублікованим UNFPA у 2019 році, 75% дорослих жінок в Україні зазнавали певної форми насильства з 15 років, причому кожна третя повідомила, що зазнавала фізичного сексуального насильства [1]. Не бракує доказів того, що конфлікти часто поглиблюють нерівність і породжують нові виклики, що сприяє подальшому підвищенню ступеня схильності жінок і дівчат до різних форм негуманного поводження, включаючи зґвалтування, насильство, тортури та експлуатацію.

Так, після російського вторгнення надходили повідомлення про зґвалтування жінок після втрати їхніх чоловіків; гвалтування жінок на очах у членів їхніх сімей – навмисна тактика, щоб зламати дух і вселити відчуття безнадії та відчаю. Національна гаряча лінія, створена для моніторингу випадків домашнього насильства, торгівлі людьми та насильства за гендерною ознакою, отримала численні повідомлення про сексуальне насильство за цей період [2]. Верховний комісар ООН з прав людини повідомила, що станом на 03 червня 2022 року Моніторингова група з прав людини отримала повідомлення про 124 ймовірні акти сексуального насильства, пов'язані з конфліктом, сталися по всій території України [3].

На засіданні Ради Безпеки ООН у червні 2022 року Праміла Паттен, спеціальний представник Генерального секретаря з питань сексуального насильства під час збройних конфліктів, підтвердила зобов'язання ООН запобігати сексуальному насильству в Україні та переслідувати винних. Вона повідомила, що існує «розрив» між положеннями міжнародних резолюцій, які спрямовані на запобігання зґвалтуванням та іншим сексуальним нападам під час конфліктів, і реальним становищем найбільш уразливих верств населення, жінок і дітей в Україні. Також було наголошено на вимогах Рамкової програми співробітництва щодо попередження та реагування на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом [4], погодженої Урядом України та Офісом Спеціального представника Генерального секретаря з питань сексуального насильства. Рамкова програма, підписана 03 травня 2022 року, спрямована на посилення захисту та реагування на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, у контексті збройної агресії росії проти України. Однак поки що країна-агресор продовжує заперечувати всі звинувачення в сексуальному насильстві. Посол росії в ООН Василь Небензя неодноразово наголошував, що російські солдати підкоряються суворим правилам, які забороняють насильство проти мирних жителів. Він звинуватив Україну та західні країни у висуненні звинувачень без доказів.

Жертви зґвалтування як в Україні, так і ті, хто знаходить притулок в інших державах, стикаються із серйозними негативними наслідками для свого здоров'я. Для них існує високий ризик «підхопити» хвороби, які передаються статевим шляхом, такі як ВІЛ/СНІД, венеричні захворювання, а також небажана вагітність та внутрішні ушкодження – усе це потребує спеціалізованої медичної допомоги, яка може бути недоступною в умовах конфлікту, що триває.

Так, пошкодження та руйнування лікувальних закладів, а також нестача кваліфікованих кадрів і відповідного облад-

нання поставили під загрозу надання більшості медичних послуг, особливо таких як заходів з охорони материнства і спеціалізованих послуг для допомоги постраждалим від гендерного насильства. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) заявила, що станом на 24 березня щонайменше 64 лікарні та медичні заклади зазнали бомбардувань і обстрілів [5].

Таким чином, відсутність доступу до медичної допомоги в умовах конфлікту, що триває, стала серйозною проблемою для тих, хто залишився в Україні. Не набагато легше й тим, хто виїхав з країни. Після прибуття до чужої держави, мігранти, більшість з яких становлять жінки, стикаються з величезними труднощами в доступі до медичних послуг насамперед через відсутність реєстраційних документів або тому, що системи охорони здоров'я вже перевантажені.

Список використаних джерел:

1. OSCE-led survey on violence against women: Main report, March 2019.
2. “Reports of sexual violence in Ukraine rising fast, Security Council hears,” UN Women, June 6, 2022.
3. Sexual Violence ‘Most Hidden Crime’ Being Committed against Ukrainians, Civil Society Representative Tells Security Council,” United Nations, June 6, 2022.
4. “The Framework of Cooperation on the Prevention and Response to Conflict-Related Sexual Violence,” UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, May 4, 2022.
5. “WHO says 64 hospitals attacked since Russian invasion of Ukraine,” Al Jazeera, March 24, 2022.